

YAZI-Cemaatler ve Tarikatlar: Milli Görüş'ten AKP'ye -3

Maya Arakon: Dolayısıyla, devlet kapısında iş bulmak isteyen, makam mevki uman, ihale peşinde koşan, sosyal yardım ağının dışında kalmaktan korkan insanlar için bu tip dini kurumlar, onları devletin kaynaklarına bağlayan bir fırsattan başka bir şey değil.

19 Mart 2018 tarihli yazı:

<https://web.archive.org/web/20180324105149/https://ahvalnews2.com/tr/tarikatlar/cemaatler-ve-tarikatlar-milli-gorusten-akpye-3>

Türkiye'nin tarihinde cemaat ve tarikatların Cumhuriyet'in kurulmasından önceye uzandığına daha önce değinmiştik. Ne var ki bu tarikat ve cemaatlerin o dönemdeki anlamıyla bugünkü anlamı ve işlevleri arasında bir hayli fark mevcut.

Bu farkı hiç kuşkusuz değişen dünyanın gerekleriyle açıklamak mümkün ancak Doç Dr. Burak Bilgehan Özpek'in Karar gazetesinde 22 Eylül 2017 tarihinde yayınlanan yazısında, tarikatlar ve cemaatlerin neden siyasete bu kadar karışıp da yozlaşmanın merkezine oturduyuyla ilgili çok önemli tespitler bulmak mümkün.

Doç Dr. Özpek'e göre halihazırdaki cemaat ve tarikatlar, insanları ulvi bir amaç etrafında toplayan manevi dergâhlar olmaktan ziyade, üyeleri için birer ikbal kapısına dönüşmüş kurumlar:

“Cemaat ve tarikatlara devam eden insanların önemli bir kısmı sanıldığı gibi körkütük bu yapılara bağlanmış cahil ve kurtarılmayı bekleyen aktörler olmayabilir. Tam aksine, kendi faydası ve dünyevi amaçları için bu yapılarla ilişkiye girdiklerini düşünmek hiç de mantıksız değil.

Dolayısıyla, devlet kapısında iş bulmak isteyen, makam mevki uman, ihale peşinde koşan, sosyal yardım ağının dışında kalmaktan korkan insanlar için bu tip dini kurumlar, onları devletin kaynaklarına bağlayan bir fırsattan başka bir şey değil.

Refahtan pay almanın en kolay yolu siyasetten geçtiği için, bu yapılar bir komisyoncu gibi çalışıyor ve siyasetçiler ile vatandaşlar arasındaki karşılıklı ilişkiyi kuruyorlar. Ve bu sistemden hem mürit, hem şeyh hem de siyasetçi pek memnun gözüküyor.”

Hal böyle olunca da siyasetçiler yardımıyla kaynaklara kolayca ulaşım ve akabinde elde edilen kolay para kaçınılmaz olarak yozlaşmayı da beraberinde getiriyor.

Doç. Dr. Özpek'in deyişiyle bu durum “dini örgütlenmeleri birer saadet zinciri haline getiriyor. Bu yozlaşma en çok dine zarar veriyor. Dinin asli mesajı cemaatin ve tarikatın ihtiyaçlarını karşılayacak birer araç haline getiriliyor. ‘Clientalism’ öyle boyutlara ulaşıyor ki, bakanlıklar belirli cemaatlerle birlikte anılıyor.

Bunu keşfeden vatandaş, kamu kaynaklarından daha fazla faydalanabilmek için bir cemaate yaklaşıyor ve cemaat de üye sayısını arttırdıkça siyaset kurumuyla daha sıkı bir pazarlığa girebiliyor. Günün sonunda, hem kamu kaynakları etkin olmayan bir biçimde tüketiliyor, hem de kamu personelinin seçilme kriteri onun iş yapabilme yeteneği dışındaki koşullar tarafından belirleniyor.

Sanırım Türkiye’deki cemaat ve tarikat oluşumlarının siyasetle ilişkisinin ve vatandaş nezdinde neden bu kadar itibar gördüğünün, bu zamana kadarki en iyi analizi bu açıklama.

Ve bu bahsi geçen yapılardan siyaseten en önemli ve eskilerinden biri de hiç kuşkusuz Millî Görüş Hareketi. Araştırmacı gazeteci Ruşen Çakır tarafından “Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli bağımsız İslami hareketi” olarak tanımlanan Millî Görüş’ün fikri temelleri 1967’de atıldı ancak hareketin somut bir yapıya dönüşmesi 1969’daki genel seçimlerde Necmettin Erbakan ve arkadaşlarının bağımsız aday olmasıyla gerçekleşti.

Erbakan’ın kendilerinin “millî” diğer partilerin “gayri millî” değerleri temsil ettiğini iddia etmesiyle de hareketin çizgisi iyice belirginleşmiş oldu. Millî Gazete yazarı Mustafa Yıldırım “Millî Görüş nedir? Millî Görüşlü nasıl olmalıdır” başlıklı yazısında Millî Görüş’ü “Hak tarafını kendisine şiar edinmiş bir görüş” olarak tanımlıyor.

“Millî Görüş zalime hasım olup mazlumdan yana olmaktır. Millî Görüş yeryüzünde yeniden tesis edilmesi gereken bir Hak nizamının öncüsü, adil paylaşımın savunucusudur. Küresel bir oyuna karşı tüm İslam âleminin umududur. (...) İğneden uçağa, tarımdan ağır sanayiye, yeraltı madenlerinden uzay araştırmalarına kadar her şeyin mili ve yerli imkanlarla yapılmasını arzulamaktır. Geçmişinde köklü bir medeniyet bulunan necip milleti mazideki günlerine geri döndürmektir” diyen Yıldırım aslında bir noktada Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın da sıklıkla dile getirdiği “Müslüman ülkelerin lideri Türkiye ve Osmanlı’nın mirasını yeniden diriltten bir millet” ukdesini de farklı bir şekilde ifade etmiş oluyor.

Temel doktrinleri adil düzen, reel ekonomi ve Hak anlayışı olan hareketi destekleyen ve hareketin bünyesinden çıkmış kuruluşların arasında ise Anadolu Gençlik Derneği AGD, Millî Gazete, Saadet Partisi, Anadolu Gençlik Dergisi, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi ESAM, İlim Kültür ve Eğitim Vakfı, Esnaf ve Sanatkarlar Derneği, Cansuyu Yardım Derneği gibi kuruluşlar bulunmaktadır.

Ruşen Çakır’a göre Millî Görüş hareketi yasal siyasi bir parti etrafında mücadeleyi temel almıştır. Bu bağlamda sırasıyla Milli Nizam Partisi, Milli Selamet Partisi, Refah Partisi, Fazilet Partisi ve Saadet Partisi’ni kurdular. Bunlardan ilki olan Milli Nizam Partisi’nin (MNP) kuruluşu Necmettin Erbakan ve 18 arkadaşının girişimiyle 26 Ocak 1970’de gerçekleşmiştir.

Temel fikir “İslam kardeşliği” motifidir. O güne kadar sağ partiler içinde kendine yer bulan İslamcılar, Demirel’in Erbakan ve bazı başka İslamcılarını Adalet Partisinden atmasıyla birlikte, ülke siyasi yaşamında kendilerine bağımsız bir alan açmak durumunda kalmıştır.

12 Eylül darbesinden sonra Refah Partisi adıyla devam eden hareket, özellikle Erbakan’ın “Yaradılanı severiz Yaradan’dan ötürü” mottosuyla her kapıyı çalmaya, her kesime ulaşmaya başlamıştır. Tayyip Erdoğan’ın da sıklıkla dile getirdiği bu cümle aslında AKP’nin Millî Görüş’ün mirasından çok da uzağa düşmediğinin de kanıtı gibidir.

Nitekim bu çabalar sonucunda 90’lı yıllarda RP, katı ve taviz vermez, Batı karşıtı bir parti olarak siyaset arenasında yükselişe geçmiştir. AKP’nin devraldığı bu çizgi bugün de Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın kimi söylemlerinde kendini belli etmektedir. Ruşen Çakır’ın “Millî Görüşçülerin esas derdi ABD ve İsrail’leydi.

Dünyada olup bitenleri “ABD’yi elinde oynatan Siyonist ve masonların bir komplosu” olarak gören Erbakan’a göre bunların asıl hedefi İslam dünyasıydı. Ve bu oyunun bozulması, Millî Görüş’ün iktidara gelip Türkiye’yi İslam dünyasının lideri yapmasıyla mümkündü” şeklinde açıkladığı bu siyaset, aslında AKP hükümetinin de pek çok politikasında kendini belli eden bir yönelimin de kökenindedir:

Bütün Müslüman ülkelerin lideri konumuna yükselmesi gereken bir Türkiye vardır ve bu ülkeler de zaten Türkiye’nin öncülüğünü arzu etmektedir. Çakır’a göre AKP Millî Görüş projesini başarıya ulaştıran tek partidir ve bu minvalde her ne kadar “Millî Görüş gömleğini çıkarttık” deseler de AKP’yi Millî Görüş’ün devamı olarak görmek yanlış olmayacaktır.

Cemaat ve tarikatların yolsuzluk ve siyasete bulaşmalarına değinmişken, Almanya’daki Millî Görüş Teşkilatı’na karşı açılan 26 milyon avroluk yolsuzluk davasından da bahsetmemek olmaz. 2009 yılında Köln Savcılığının bağış dolandırıcılığı şüphesiyle başlattığı soruşturmada Avrupa’daki adıyla İslam Toplumu Millî Görüş’ün Almaya çapındaki 26 cami ve dernek lokalinde arama yapılmış, çok sayıda belgeye el konulmuştu.

Altı yılda hazırlanan dava dosyasından sonra Teşkilatın eski yönetici ve çalışanlarının vergi kaçırma ve dolandırıcılık suçlarından yargılanmasına Eylül 2017’de Köln’de başlandı. İddianameye göre toplanan kurban paralarının 9.4 milyon avrosu doğrudan Necmettin Erbakan’a gönderilmiş.

Suçlama 2005-2209 yıllarını kapsıyor. Beş yönetici kurban paralarının 11.3 milyon avrosunu amaç dışı kullanma, imamlar için 9.5 milyon avro civarında sosyal güvenlik primlerini ödememe, hac organizasyonu, kurban ve takvim satışlarından elde edilen geliri düşük göstererek 5.2 milyon avro civarında vergi kaçırma suçlarından yargılanıyor.

Almanya’daki Mili Görüş Teşkilatı 1985’te Köln’de kuruldu ve 27 bin üyesi var. IMGGM Almanya ile birlikte aralarında Norveç ve İtalya’nın da bulunduğu 10 Avrupa ülkesinde faaliyet gösteriyor. Dernek 323’ü Almanya’da olmak üzere 514 cami derneğinin yönetiminde bulunuyor. Avrupa çapında ise yaklaşık 87 bin üyesi ve 300 bin kadar da taraftarı olduğu söyleniyor.

Web sitelerinde kendilerini “kapsamlı bir şekilde dinî, sosyal ve kültürel hizmetler veren İslami bir cemaat” olarak tanımlayan ve Kur’an ve sünnetin kendi İslam anlayışlarında belirleyici temel kaynak olduğunu söyleyen IMGGM’nin Türkiye’deki genel seçimler öncesinde AKP için Almanya’daki gurbetçilere seçim propagandası yaptığı ve Türkiye’den de kendilerine ciddi miktarda para aktarıldığı biliniyor.

<https://web.archive.org/web/20180324105149/https://ahvalnews2.com/tr/tarikatlar/cemaatler-ve-tarikatlar-milli-gorusten-akpye-3>